

Poř. č. 3/2002

Výkladové stanovisko k otázce, zda lze zkrácené přípravné řízení konat i ve věcech, v nichž dojde ke zjištění pachatele až po uplynutí delší doby

I. Zkrácené přípravné řízení je možné zásadně konat jen tehdy, byl-li pachatel trestného činu zjištěn vzápětí po spáchání trestného činu a pokud zkrácené přípravné řízení lze ukončit podáním návrhu na potrestání (popřípadě některým z dalších zákonem předpokládaných způsobů podle § 159a nebo § 179c odst. 2 trestního řádu, nebude-li uplatněn postup podle § 179e věty za středníkem nebo § 179f odst. 2 písm. b) či c) trestního řádu) ve lhůtě nejpozději dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán v této věci obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání; tuto lhůtu lze za podmínek § 179f odst. 2 písm. a) trestního řádu prodloužit nejvýše o deset dnů.

II. Dojde-li ke zjištění pachatele až po uplynutí určité doby po spáchání trestného činu, je možno v takové věci (za splnění podmínek uvedených v § 179a odst. 1 trestního řádu) konat zkrácené přípravné řízení jen, lze-li je ukončit ještě ve lhůtě dvou týdnů (§ 179b odst. 4 trestního řádu), prodloužené nejvýše o dalších deset dnů státním zástupcem (§ 179f odst. 2 písm. a) trestního řádu).

Nejvyššímu státnímu zastupitelství byl signalizován výkladový problém spočívající v tom, zda lze zkrácené přípravné řízení provádět i ve věcech, v nichž není zjištěn pachatel za podmínky, že dodatečně dojde k jeho zjištění a od této doby je pak již dodržena lhůta dvou týdnů pro provedení zkráceného přípravného řízení. Podle některých stanovisek by byl tento postup možný, protože odpovídá záměru poslední novely trestního řádu (zákon č. 265/2001 Sb.), tj. úsilí v době co nejkratší od doby zjištění pachatele jej postavit před soud a o jeho trestní věci rozhodnout. Proto je třeba lhůtu podle § 179b odst. 4 tr.ř. v případech, kdy není zjištěn pachatel a je zjištěna jen jeho trestná činnost, vykládat tak, že lhůta pro provedení zkráceného přípravného řízení počne běžet až od okamžiku zjištění pachatele trestné činnosti, nikoli vždy ihned od samotného nápadu věci (či podání trestního oznámení).

Tomuto názoru však nelze přisvědčit. I když není zákonem zcela jednoznačně vymezen okamžik, od něhož se počíná zkrácené přípravné řízení jako zvláštní forma přípravného řízení, je omezena jeho celková délka trvání lhůtou dvou týdnů od doby,

kdy policejní orgán obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání (§179b odst. 4 tr. ř.). Smyslem tohoto ustanovení je zabezpečit urychlené projednání trestní věci proti pachateli, jenž je zjištěn, a lze mu v rozsahu nezbytném pro podání návrhu na potrestání (§ 179c odst. 2 písm. a), § 179d tr.ř.), trestnou činnost též prokázat. Jinak řečeno, smyslem zkráceného přípravného řízení je postihnout pachatele ihned po té, co čin spáchal, nikoli pouze v co nejkratší době ode dne, kdy byl jako pachatel zjištěn (odhalen).

V případě, jestliže by probíhalo prověřování po delší dobu, zejména byly-li by prováděny důkazy (výslechy svědků) způsobem, který předpokládá ustanovení § 158 odst. 8 tr.ř. ve spojení s § 164 odst. 1 tr.ř. za tím účelem, aby byl fixován jejich obsah pro hrozbu ztráty podstatných skutkových okolností z hlediska jejich důkazní hodnoty v budoucím řízení před soudem, bylo by v rozporu se smyslem této úpravy, aby po uplynutí doby i několika měsíců po zjištění pachatele bylo zahájeno zkrácené přípravné řízení a pak prováděno v rámci řízení před soudem zjednodušené řízení, které předpokládá neformální dokazování právě proto, že pachatel je souzen neprodleně poté, co se činu dopustil a lze předpokládat, že i tato skutečnost bude mít vliv na jeho postoj k trestné činnosti. Nelze připustit, aby v takových věcech probíhalo namísto prověřování postupem podle § 158 tr.ř. po dobu i několika měsíců jen neformální dokazování, které předpokládá zkrácené přípravné řízení, nehledě na to, že by tento postup byl přímým popřením naznačeného smyslu zkráceného přípravného řízení a na ně navazujícího zjednodušeného řízení před samosoudcem. Pro úplnost argumentace je třeba ještě dodat, že nepřípustnost takového postupu vyplývá již z ustanovení § 179a odst. 1 písm. a) a b) tr.ř., podle něhož (kromě podmínky omezující užití tohoto způsobu řízení na trestné činy spadající do působnosti okresního soudu a ohrožené trestní sazbou nepřevyšující tři roky odnětí svobody) zkrácené přípravné řízení lze konat jen tehdy, jestliže podezřelý byl buď **přistížen při činu nebo bezprostředně poté**, nebo v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti, jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možné **ve lhůtě uvedené v § 179b odst. 4 tr.ř.** postavit před soud. Ta počíná podle znění tohoto ustanovení běžet **jako lhůta objektivní** od okamžiku nápadu věci u příslušného policejního orgánu (doručení trestního oznámení, popř. – šlo-li o jiné podněty k trestnímu stíhání – nelze vyloučit, že i od vydání záznamu podle § 158 odst. 3 věty první tr.ř.), nikoli až od okamžiku, kdy byl pachatel zjištěn.